

O‘ZBEK ESTRADASI TARIXINI O‘RGANISH VA UMUMTA'LIM MAKTABLARIDA MUSIQIY TA'LIMGGA INTEGRATSIYA QILISH USULLARI.

Isroilov Anvarjon Ikromjon o'g'li

Namangan davlat pedagogika instituti

70110601-Musiqqa ta'limi va san'at fakulteti 1-kurs Magistiranti

Annotatsiya: *Ushbu maqolada o'zbek estrada musiqasi tarixini o'rganishning samarali usullari va uni umumta'lim maktablaridagi musiqqa ta'limiga integratsiya qilish strategiyalari ko'rib chiqiladi. O'zbek estrada musiqasining madaniy fenomen sifatida rivojlanishini tahlil qilish orqali ushbu tadqiqot o'qituvchilarga milliy musiqqa bilan tanishtirishni kuchaytirish va o'quvchilarning qiziqishini oshirish uchun amaliy vositalar va yondashuvlarni taqdim etishni maqsad qiladi. Tadqiqot, shuningdek, ta'lim dasturlariga zamonaviy musiqqa tendensiyalarini kiritishning ahamiyatini ta'kidlaydi.*

Kalit so'zlar: *O'zbek estrada , musiqqa ta'limi, umumta'lim maktablari, madaniy meros, o'quvchilar qiziqishi, ta'lim integratsiyasi.*

O'zbek estrada musiqasi O'zbekistonning madaniy merosining yorqin va rivojlanib boruvchi tarkibiy qismi sifatida mamlakatning tarixiy, ijtimoiy va badiiy o'zgarishlarini aks ettiradi. Yoshlar orasida mashhurligiga qaramay, uning ta'limiy salohiyati umumta'lim maktablarida yetarlicha qo'llanilmayapti. O'zbek estrada musiqasini musiqqa o'quv dasturiga kiritish madaniy ong, ijodiy fikrlash va musiqqa savodxonligini targ'ib qilish vositasi bo'lib xizmat qilishi mumkin. Ushbu maqola o'zbek estrada musiqasi tarixini o'rganishning samarali usullarini aniqlash va uni umumta'lim maktablaridagi ta'lim jarayonlariga integratsiya qilish strategiyalarini taklif qilishga qaratilgan.

O‘zbek estrada musiqasini umumta’lim maktablaridagi musiqa ta’limiga integratsiya qilishni o‘rganish uchun quyidagi usullar qo‘llanildi:

Tarixiy Tahlil: Janr rivojlanishini xaritalash uchun arxiv hujjatlari, musiqiy to‘plamlar va taniqli o‘zbek estrada artistlari bilan suhbatlar o‘rganildi.

Dars Dasturlarini Ishlab Chiqish Seminarlar: O‘qituvchilar bilan hamkorlikda o‘zbek estrada musiqasini o‘z ichiga olgan dars rejalarini ishlab chiqish.

O‘quvchilar So‘rovlari: O‘quvchilarning o‘zbek estrada musiqasi bilan tanishligi va qiziqishini baholash uchun so‘rovnomalar o‘tkazish.

Amaliy Misollar: Taklif etilgan usullar samaradorligini baholash uchun tanlangan maktablarda pilot dasturlarni amalga oshirish.

O‘zbekiston estrada musiqasi tarixini o‘rganish va uni o‘rta maktab musiqa ta’limiga integratsiya qilish bo‘yicha usullar:

Tarixiy kontekstni o‘rganish

- Vaqt jadvali tahlili: O‘zbekiston estrada musiqasi tarixini o‘rganish uchun vaqt jadvali tuzish. Bu jarayonni 20-asrning o‘rtalaridan boshlab, mashhur san’atkorlar, qo‘shiqlar va muhim voqealarni o‘z ichiga olgan holda o‘rganish.

- Madaniy burilishlar: O‘zbekiston estrada musiqasi rivojiga ta’sir qilgan ijtimoiy, siyosiy va texnologik o‘zgarishlarni muhokama qilish.

- Janrlar va tendensiyalar: O‘zbek estrada musiqasining an’anaviy maqom, klassik uslublar va xalqaro musiqiy tendensiyalar bilan qanday uyg‘unlashganini tahlil qilish.

San’atkorlar va qo‘shiqlarni tahlil qilish

- Mashhur san’atkorlar profillari: Batir Zokirov, Yulduz Usmonova, Sevara Nazarxon kabi mashhur o‘zbek estrada san’atkorlarining hayoti va ijodiy merosini o‘rganish.

- Qo‘shiqlarni tahlil qilish: Mashhur qo‘shiqlarning so‘zlari, musiqiy kompozitsiyasi va asboblari orqali jamiyat mavzularini aks ettirishini o‘rganish.

- Ijodiy loyihalar: O'quvchilar san'atkor yoki qo'shiq tanlab, ularning madaniyatga ta'sirini yorituvchi taqdimot qilishlari.

Amaliy faoliyat

- Ijro etish: O'quvchilarni zamonaviy yoki an'anaviy cholg'u asboblarda mashhur o'zbek estrada qo'shiqlarini ijro etishga rag'batlantirish.

- Ijodiy kompozitsiya: O'quvchilarga o'zbek an'anaviy elementlarini zamonaviy estrada uslubi bilan uyg'unlashtirib yangi qo'shiqlar yaratishni taklif qilish.

- Raqs va harakat: O'zbek estrada musiqasi ilhomidan kelib chiqadigan xoreografiyani o'rgatish orqali musiqaga jismoniy aloqa o'rnatish.

Texnologiyadan foydalanish

- Raqamli arxivlar: O'zbek estrada musiqasining klassik va zamonaviy namunalarini o'rganish uchun internetdagi musiqiy kutubxonalar, YouTube va striming platformalaridan foydalanish.

- Multimediya loyihalari: O'zbekiston estrada musiqasi tarixi va ta'siri haqida video taqdimotlar yoki podkastlar yaratish.

- Musiqiy dasturlar: O'quvchilarga o'zbek estrada qo'shiqlarini remiks qilish yoki yangi treklar yaratish imkonini berish.

Fanlararo bog'liqlik

- Tarix: O'zbek estrada musiqasining rivojlanishini mustaqillik va globallashuv davrlari bilan bog'lash.

- Til va adabiyot: Qo'shiqlar matnidagi badiiy vositalar, til ishlatilishi va hikoyalarni tahlil qilish.

- Geografiya: O'zbekistonning turli hududlaridan kelgan musiqa uslublari va asboblarning o'zbek estrada musiqasiga ta'sirini o'rganish.

Tanqidiy muhokamalar

- Ijtimoiy ta'sir: O'zbek estrada musiqasi jamiyat qadriyatlari, muammolari va orzularini qanday aks ettirishini muhokama qilish.

- Global ta'sir: O'zbek estrada san'atkorlari xalqaro musiqiy hamkorlik va dunyo musiqasiga qanday hissa qo'shayotganini o'rganish.

- Mojarolar va tendensiyalar: Tijoratlashtirish, autentiklik va madaniy merosni saqlash masalalarini yoritish.

Tashqi faoliyatlar

- Konsert va tadbirlar: Jonli chiqishlarga ekskursiyalar tashkil qilish yoki mahalliy estrada musiqachilarni darsga taklif qilish.

- Muzey va arxivlar: O'zbek musiqasi tarixini hujjatlashtiruvchi madaniy muassasalarga tashrif buyurish.

- Suhbat va og'zaki tarixlar: O'quvchilarga oilalari yoki jamiyatdagi taniqli shaxslar bilan ularning sevimli o'zbek estrada san'atkorlari va qo'shiqlari haqida suhbatlashishni topshirish.

O'quv dasturiga integratsiya

- Mavzuli bo'limlar: Musiqa ta'limi dasturining bir qismi sifatida o'zbek estrada musiqasi tarixiga bag'ishlangan maxsus bo'lim ishlab chiqish.

- Aralash ta'lim: An'anaviy ta'limni interaktiv darslar, masalan, san'atkorlar va qo'shiqlar haqida savol-javoblar yoki Kahoot o'yinlari bilan uyg'unlashtirish.

- Baholash: Loyiha asosidagi baholashni kiritish, masalan, esse, ijro yoki multimediyaga taqdimotlari.

Merosni saqlash va ijodiy yangilik

- Klassiklarni qayta tiklash: E'tibordan chetda qolgan yoki qadri tushib ketgan qo'shiqlar va san'atkorlarni o'quvchilarga tanishtirish.

- Ijodkorlikni rag'batlantirish: O'quvchilarni o'zbek estrada musiqasining kelajagini tasavvur qilib, klassik uslublarning zamonaviy moslashuvlarini yaratishga undash.

Mahalliy mutaxassislar bilan hamkorlik

- Musiqashunoslar, o'qituvchilar va o'zbek estrada san'atkorlarini darslarga taklif qilib, ma'ruza va seminarlar tashkil qilish.

- Ta'lim resurslarini almashish uchun boshqa tashkilotlar yoki maktablar bilan hamkorlik qilish.

Bu usullar orqali o'zbek estrada musiqasi tarixi dinamik va qiziqarli tarzda o'quvchilarga taqdim etilib, ularning ijodkorlik va madaniy merosni qadrlash qobiliyatini rivojlantirishga yordam beradi.

O'zbek estrada musiqasini umumta'lim maktablaridagi o'quv dasturlariga kiritish bir qator foydalar keltiradi. Bu an'anaviy va zamonaviy madaniy ifodalar o'rtasidagi bo'shliqni to'ldiradi va musiqa ta'limini o'quvchilar uchun yanada ahamiyatli va jozibador qiladi. Biroq, resurslarning cheklanganligi va o'qituvchilarning o'zbek estrada musiqasi bilan tanish darajasi kabi qiyinchiliklarni yengish zarur. Musiqa o'qituvchilari uchun trening dasturlari va standartlashtirilgan o'quv materiallarini ishlab chiqish muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun muhimdir.

Xulosa

O'zbek estrada musiqasi umumta'lim maktablarida pedagogik vosita sifatida ulkan salohiyatga ega. Uning tarixini o'rganish va ta'lim dasturlariga integratsiya qilish orqali o'quvchilarda madaniy faxr va badiiy qadriyatlarni rivojlantirish mumkin. Bunga erishish uchun quyidagi qadamlar tavsiya etiladi:

O'zbek estrada musiqasi tarixi bo'yicha keng qamrovli o'quv materiallarini ishlab chiqish.

Musiqa o'qituvchilari uchun seminarlar va treninglar tashkil etish.

O'quvchilarga birinchi qo'l o'rganish tajribasini taqdim etish uchun maktablar va mahalliy artistlar o'rtasida hamkorlikni rag'batlantirish.

Ta'limni jozibador va oson yetib boradigan qilish uchun interaktiv ilovalar va onlayn platformalarni joriy etish.

O'zbek estrada musiqasining boy merosini qamrab olish orqali maktablar madaniy ongli va musiqa savodxonligi yuqori bo'lgan yangi avlodni tarbiyalash uchun dinamik va inklyuziv muhit yaratishi mumkin.

Adabiyotlar.

1. Gaziyeu, J. J. (2024). NAMANGAN VILOYATI TARIXI VA MADANIYATI DAVLAT MUZEYI. *Inter education & global study*, (5 (1)), 456-465.
2. Joraxanovich, G. J. (2023). PSYCHOLOGICAL FACTORS OF MUSICAL EDUCATION. *Open Access Repository*, 9(11), 8-10.
3. Собиров, Ю. Б. (2021). МЕТОДЫ ИЗМЕРЕНИЯ КОЭФФИЦИЕНТОВ ОТРАЖЕНИЯ ЗЕРКАЛ И КОЭФФИЦИЕНТОВ ПРОПУСКАНИЯ СТЕКОЛ. *Universum: технические науки*, (10-5 (91)), 5-12.
4. Gaziyeu, J. J. (2021). VOCAL MUSIC OF UZBEK COMPOSERS. In *WORLD SCIENCE: PROBLEMS AND INNOVATIONS* (pp. 260-262).
5. Gaziyeu, J. J. (2021). STYLISTIC FEATURES OF THE WORK OF FRANZ JOSEPH HAYDN. In *АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ СОВРЕМЕННОЙ НАУКИ И ОБРАЗОВАНИЯ* (pp. 215-217).
6. Ахадов, Ж. З., & Абдурахманов, А. А. (2017). Теплоэнергетические параметры и балансовое распределение энергии парового котла солнечных высокотемпературных установок. *Computational nanotechnology*, (1), 71-74.
7. JURAKHONOVICH, G. J., & KARIMBERDIEVICH, R. K. Renewing the System of the Country and the Role and Significance of Art and Culture in Today's New Level of Modernization in Our Life. *JournalNX*, 6(05), 7-9.
8. Шашнева, Е. Н., & Газакова, С. (2021). ОБРАЗОВАНИЕ В КУЛЬТУРЕ ТУРКМЕНИСТАНА. Печатается по решению редакционно-издательского совета Шуйского филиала ФГБОУ ВО «Ивановский государственный университет», 266.
9. Akhmedov, B. (2023). THE FIRST FORMATION PROCESSES OF UZBEK VOCAL PERFORMANCE. *Педагогика и психология в современном мире: теоретические и практические исследования*, 2(8), 126-128.
10. Syfiddinovich, A. B. (2024). MUSIQA CHOLG 'ULARINING ILK SHAKL VA TURLARI. *JOURNAL OF INNOVATIONS IN SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL RESEARCH*, 7(2), 92-96.

11. Sayfiddinovich, A. B. (2023). AESTHETIC EDUCATION TO STUDENTS IN MUSIC CLASSES OF GENERAL SECONDARY SCHOOLS.
12. Rakhimov, I. B. (2024). WAYS TO CREATE AND USE INTERNET RESOURCES IN GEOGRAPHY LESSONS. *Экономика и социум*, (2-1 (117)), 595-599.
13. Rakhimov, I. B. (2024). METHODS FOR DETERMINING THE IMPACT OF LOCAL ENVIRONMENTAL PROBLEMS ON HUMAN HEALTH. *MODERN PROBLEMS AND PROSPECTS FOR ORGANIZING A HEALTHY LIFESTYLE AND PROPER NUTRITION*, 1(01).
14. Ikhtiyor, R. (2024). Using the Kahoot Education Platform to Create E-Learning Resources in Geography Education. *Journal of New Century Innovations*, 67(4), 19-23.
15. Baxtiyor o'g'li, R. I. (2023). UMUMTA'LIM MAKTABLARIDA GEOGRAFIYANI O'QITISHNING ZAMONAVIY TA'LIM VOSITALARIDAN FOYDALANISH.
16. Абдурахмонов, Б. М. (2023). УЧЕБНО-ПРАКТИЧЕСКИЕ КЛУБЫ КАК МЕТОДИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ РЕАЛИЗАЦИИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНО-ВОСПИТАТЕЛЬНОГО ПОТЕНЦИАЛА В ВУЗАХ (ИЗ ОПЫТА КЛУБА "ГЕОГРАФ-ИССЛЕДОВАТЕЛЬ"). In *Современное географическое образование: проблемы и перспективы развития* (pp. 384-389).
17. Abdurahmonov, B. M. (2023). TABIIY GEOGRAFIYA DARSLARI UCHUN KARTOGRAFIK KATALOG YARATISH. *Research and education*, 2(5), 319-325.
18. Суслов, В. Г., & Абдурахмонов, Б. М. (2020). Построение урока географии на основе деятельностного подхода. *География и экология в школе XXI века*, (2), 39-42.
19. Акабоев, И. З., Хакимов, М. М., & Турдалиев, И. Э. (2023). ЗНАЧЕНИЕ ЭКОЛОГИЧЕСКИХ КАРТ В ОХРАНЕ ПРИРОДЫ И ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ. *Экономика и социум*, (6-1 (109)), 593-598.